

Vietnam-bis ?

Rik Coolsaet

Vandaag zullen de Amerikaanse troepen in Irak dertig keer worden aangevallen. Net zoals gisteren, net zoals morgen. Vijf Amerikaanse militairen zullen deze week het leven laten. Net zoals vorige week (neen, helaas, toen waren er drie keer meer), net zoals volgende week. Zo zeggen de statistieken.

Vier maanden geleden stelde iemand in Washington voor het eerst de verboden vraag: wordt Irak een nieuw Vietnam voor de Verenigde Staten ? Het antwoord van defensie-minister Rumsfeld was toen overduidelijk: neen, we zitten niet in een moeras zoals in Vietnam en neen, er is geen sprake van een guerrillaoorlog zoals in Vietnam. Die laatste uitspraak is intussen ingeslikt. In Washington heeft vandaag iedereen het over de guerrilla. De Amerikaanse legerleiding ontkent zelfs niet dat ze af te rekenen heeft met een taaie tegenstander, wiens aanvallen almaar beter gecoördineerd zijn, meer gesofistikeerd, dodelijker.

Irak en Vietnam ? De verschillen zijn groot.

Saddam is geen Ho, Chemical Ali geen Giap en het mengsel van Baath-aanhangers en criminelen geen Vietcong. De Vietnamese guerrilla kon rekenen op de materiële steun van de Sovjetunie en China en de enthousiaste sympathie van een groot deel van de wereldbevolking, zeker onder de jongeren. In Irak moet de guerrilla het zonder buitenlandse steun doen en lijkt – in weerwil van alle retoriek in Washington – het aantal buitenlandse extremisten marginaal. Van al-Qa'ida-betrokkenheid bij de recente reeks aanslagen is er volgens de Amerikanen geen spoor.

Ook de blote cijfers maken beide oorlogen onvergelijkbaar. Anderhalf miljoen Amerikaanse GI's stond opgesteld tegen honderdduizenden tegenstanders, die zich onder de bevolking bewogen als vissen in het water. In Irak zijn de cijfers veel bescheidener: 140.000 Amerikaanse militairen tegen tien-vijftienduizend (niemand weet het precies) guerrillastrijders, die niet op de onverdeelde sympathie van de bevolking kunnen rekenen. Als dan ook nog eens het aantal slachtoffers wordt vergeleken, is elke gelijkenis tussen beide oorlogen zoek. In Vietnam lieten 60.000 Amerikanen, anderhalf miljoen Vietnamezen en 80.000 Franse en Afrikaanse militairen het leven. Minder dan 150 Amerikaanse doden, en enkele duizenden Iraakse doden – al klinkt die laatste vergelijking macaber.

Waarom dan Irak met Vietnam vergelijken ?

Er is vooreerst de Oerleugen. Naarmate de maanden verstrijken, wordt het almaar duidelijker dat Irak na de Golfoorlog geen grootschalig programma meer bezat voor de aanmaak van massavernietigingswapens en de samenwerking tussen Saddam en Osama bin Laden blijkt onbestaande te zijn geweest. Nochtans waren dat de officiële redenen om Irak aan te vallen. In Vietnam was de officiële reden het zogeheten 'Tonkin-incident', een Noord-Vietnamese aanslag op een Amerikaans oorlogsschip die wellicht nooit heeft plaatsgevonden. In beide gevallen heeft een Amerikaanse regering haar land op de vleugels van een leugen ten oorlog gevoerd.

Dan is er de Kloof. De Amerikanen geloven hun president niet langer op zijn woord. Een meerderheid is er niet van overtuigd dat de oorlog in Irak het centrale slagveld vormt in de oorlog tegen het terrorisme. Voor het eerst tonen peilingen een meerderheid die twijfelt aan het vermogen van G.W. Bush om binnenlandse en buitenlandse crises het hoofd te bieden. Een meerderheid van de Amerikanen is niet langer van mening dat hun president er dezelfde prioriteiten op nahoudt als zichzelf. Zelfs de Republikeinse senatoren durfden het vorige week niet aan om bij naam te stemmen over een oorlogsbegroting die zo groot is als de totale overheidsschuld van alle Amerikaanse staten samen. In Vietnam verloor Amerika de oorlog omwille van de gapende kloof tussen wat de samenleving dacht en wat de president zei.

Ten slotte is er de Vlucht Vooruit. Toen het duidelijk werd dat zijn bevolking af wou van de uitzichtloze oorlog en het stijgende dodental in Vietnam, koos president Nixon voor de vietnamisering. Even snel als de Amerikaanse troepen waren opgesteld, vertrokken ze weer, terwijl hun plaats werd ingenomen door Zuid-Vietnamese soldaten. Terwijl zij vochten, concentreerden de Amerikanen zich op luchtbombardementen, in Vietnam, maar ook in de buurlanden, vooral in Cambodja. De gok mislukte. In april 1975 vluchtte de laatste Amerikaan halsoverkop uit Saigon. Vietnam werd eengemaakt onder communistische leiding. In Phnom Penh greep de Rode Khmer de macht en begon voor miljoenen Cambodjanen de nachtmerrie.

Omdat Amerika twijfelt aan de wijsheid achter de oorlog en de scepsis er met elke peiling toeneemt, is president Bush een soortgelijk pad ingeslagen: de irakisering. Begin volgend jaar hoopt het Pentagon aan de Amerikaanse uittocht te beginnen. In versneld tempo wordt daarom een nieuw Iraaks leger opgebouwd, op de restanten van het oude leger. Jonge gasten van 18-19 jaar krijgen een basistraining van enkele weken om vervolgens de Amerikaanse taken over te nemen. Het Amerikaanse leger van zijn kant zal zich dan concentreren op hightechoperaties. Het Witte Huis rekent er bovendien op dat, terwijl de krijgsv verrichtingen worden doorgeschoven naar de Iraki's, ook de wederopbouw eindelijk tastbare resultaten zal opleveren en het politieke proces vaart zal krijgen. Ergens rond eind 2004 zouden dan al die processen moeten samenvallen: Amerikaanse militaire terugtrekking, economisch herstel en overdracht van soevereiniteit – net op het moment dat de Amerikanen zich naar de stembus begeven om hun nieuwe president te kiezen.

Waarom zouden de leerling-tovenaars in en rond het Witte Huis vandaag gelijk krijgen, terwijl ze gisteren met precies dezelfde tactiek hun land naar een roemloze ondergang hebben geleid ? Ze hadden gedacht goed te doen. Ze oogsten het tegendeel.

Vietnam gisteren, Irak vandaag ? Ik hou mijn hart vast indien dat waar zou zijn.

(Knack, 12 november 2003)